

ที่ นร ๑๑๐๔/ ๑๒๑๑

สำนักงานสภาพัฒนาการ

เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

๙๖๒ ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐

๕ มีนาคม ๒๕๖๕

เรื่อง ภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวม ปี ๒๕๖๔

เรียน เลขาธิการคณะกรรมการรัฐมนตรี

สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. หนังสือรองนายกรัฐมนตรีเห็นชอบให้เสนอคณะกรรมการรัฐมนตรี ๑ ฉบับ

๒. รายงานภาวะสังคมไทยไตรมาสสี่และภาพรวม ปี ๒๕๖๔ จำนวน ๕ เล่ม

ด้วย สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ขอเสนอเรื่องภาวะเศรษฐกิจไทยไตรมาสสี่และภาพรวม ปี ๒๕๖๔ มาเพื่อคณะกรรมการรัฐมนตรีทราบ ซึ่งเป็นเรื่อง การดำเนินการตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๒๐ (๕) โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการเสนอเรื่องและการประชุมคณะกรรมการรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๑) รวมทั้งเป็นการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ ในด้าน (๖) การบริหารราชการแผ่นดิน ทั้งนี้ รองนายกรัฐมนตรี (นายสุพัฒนพงษ์ พันธ์มีเชาว์) กำกับบริหารราชการสำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้เห็นชอบให้นำเรื่องดังกล่าวเสนอคณะกรรมการรัฐมนตรีด้วยแล้ว โดยมีรายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ความเคลื่อนไหวทางสังคมไตรมาสสี่และภาพรวม ปี ๒๕๖๔

๑.๑ สถานการณ์แรงงานไตรมาสสี่ ปี ๒๕๖๔ เริ่มฟื้นตัวจากผลกระทบของ COVID-๑๙ โดยอัตราการมีงานทำเพิ่มขึ้น และอัตราการว่างงานต่ำที่สุดตั้งแต่ไตรมาสสองของปี ๒๕๖๓ สำหรับภาพรวมปี ๒๕๖๔ การจ้างงานเพิ่มขึ้น แต่อัตราการว่างงานยังอยู่ในระดับสูงกว่าปีก่อน เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดฯ ในช่วง ๓ ไตรมาสแรกของปีซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจและการจ้างงาน

สถานการณ์แรงงานไตรมาสสี่ ปี ๒๕๖๔ ภาพรวมการจ้างงานมีจำนวนทั้งสิ้น ๓๗.๙ ล้านคน ลดลงร้อยละ ๑.๐ จากช่วงเดียวกันของปีก่อน ซึ่งเกิดจากการลดลงของกำลังแรงงาน ขณะที่อัตราการมีงานทำอยู่ที่ร้อยละ ๙๘.๑ เพิ่มขึ้นจากไตรมาสก่อนที่มีสัดส่วนอยู่ที่ร้อยละ ๙๗.๖ รวมถึงปีก่อนหน้าที่ร้อยละ ๙๘.๐ สะท้อนสถานการณ์การจ้างงานที่ปรับตัวดีขึ้น การจ้างงานภาคเกษตรกรรมมีจำนวน ๑๒.๖ ล้านคน เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๓ จากการเลื่อนการเพาะปลูกจากไตรมาสสามที่ได้รับผลกระทบจากอุทกภัยมาเป็นไตรมาสปัจจุบัน และแรงจูงใจจากราคาสินค้าเกษตรบางชนิดที่ปรับตัวขึ้น นอกภาคเกษตรกรรม มีการจ้างงาน ๒๕.๓ ล้านคน ลดลงร้อยละ ๒.๑ จากการลดลงของการจ้างงานในสาขากิจการโรงแรมและบริการอาหารซึ่งลดลงร้อยละ ๗.๙ สาขาก่อสร้างที่มีการจ้างงานลดลงร้อยละ ๖.๙ รวมทั้ง สาขาการผลิต ที่การจ้างงานลดลงร้อยละ ๑.๒ โดยเป็นการลดลงในสาขาการผลิตที่ใช้แรงงานเข้มข้นซึ่งได้รับผลกระทบจาก COVID-๑๙ อย่างรุนแรง ขณะที่สาขาที่ยังส่งออกได้ดีมีการจ้างงาน

การทำงานของภาคเอกชนอยู่ที่ ๔๕.๖ ชั่วโมง/สัปดาห์ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๓ จากช่วงเวลาเดียวกันของปีก่อน แต่ยังคงต่ำกว่าช่วงก่อนการระบาด ขณะที่ผู้ทำงานต่ำระดับ มีจำนวนทั้งสิ้น ๔.๔ แสนคน ลดลงร้อยละ ๑๔.๑ และผู้เสมือนว่างงาน มีจำนวน ๒.๖ ล้านคน ลดลงจากไตรมาสก่อนที่มีจำนวน ๓.๒ ล้านคน การว่างงานลดลงต่ำสุดตั้งแต่ได้รับผลกระทบจาก COVID-๑๙ โดยอัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๖๔ ต่ำที่สุดตั้งแต่ไตรมาสสองของปี ๒๕๖๓ โดยมีจำนวนผู้ว่างงานทั้งสิ้น ๖.๓ แสนคน เป็นการลดลงจากผู้ว่างงานที่เคยทำงานมาก่อน ที่ลดลงร้อยละ ๒๑.๗ ขณะที่แรงงานใหม่ที่เพิ่งเข้าสู่ตลาดแรงงานยังมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๑ โดยเฉพาะเด็กจบใหม่ที่จบการศึกษาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีสัดส่วนถึงร้อยละ ๔๙.๓ ของผู้ว่างงานจบใหม่ทั้งหมด การว่างงานในระบบปรับตัวดีขึ้น โดยสัดส่วนผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงานต่อผู้ประกันตนมาตรา ๓๓ อยู่ที่ร้อยละ ๒.๒๗ ลดลงเป็นไตรมาสที่ ๕ ติดต่อกัน

สถานการณ์แรงงานปี ๒๕๖๔ การจ้างงาน มีจำนวน ๓๗.๘ ล้านคน เพิ่มขึ้นเล็กน้อยที่ร้อยละ ๐.๒ โดยเป็นการเพิ่มขึ้นในการจ้างงานภาคเกษตรกรรมที่ร้อยละ ๑.๘ จากการเคลื่อนย้ายของแรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-๑๙ เข้ามาทำงานในสาขาอื่น ขณะที่นอกภาคเกษตรกรรม การจ้างงานลดลงร้อยละ ๐.๖ เป็นการลดลงในเกือบทุกสาขา ยกเว้นสาขาการขนส่งที่มีการจ้างงานเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๗ ชั่วโมงการทำงานภาคเอกชนเพิ่มสูงขึ้นจากปีก่อนอยู่ที่ ๔๔.๔ ชั่วโมง/สัปดาห์ จาก ๔๓.๒ ชั่วโมง/สัปดาห์ แต่การทำงานต่ำระดับยังอยู่ในระดับสูง อัตราการว่างงานอยู่ที่ร้อยละ ๑.๙๓ เพิ่มสูงขึ้นจากร้อยละ ๑.๖๙ ในปี ๒๕๖๓ จากผลกระทบที่สะสมตั้งแต่ต้นปี อย่างไรก็ตาม การว่างงานในระบบที่สะท้อนจากผู้รับประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน (รายใหม่) ปรับตัวลดลงต่อเนื่อง

ประเด็นที่ต้องติดตามในระยะต่อไป

๑. การดำเนินมาตรการทางเศรษฐกิจที่ต้องเฝ้าต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจควบคู่กับการควบคุมการระบาด โดยมาตรการทางเศรษฐกิจต้องเน้นให้เกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจมากขึ้น และเฝ้าต่อการฟื้นตัวของกลุ่ม SMEs ที่มีการจ้างงานมากกว่า ๑ ใน ๓ ของกำลังแรงงานทั้งหมด รวมทั้ง การสร้างงานในระดับชุมชนเพื่อให้เกิดการพัฒนาในระดับพื้นที่ ควบคู่กับการควบคุมการระบาดอย่างเข้มงวด

๒. การขยายตัวของแรงงานนอกระบบที่เพิ่มขึ้นมาก (ทำธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้างและช่วยธุรกิจในครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง) โดยส่วนใหญ่อยู่ในภาคเกษตรกรรมที่ดูดซับแรงงานที่ได้รับผลกระทบจาก COVID-๑๙ จึงต้องมีมาตรการจูงใจให้แรงงานกลุ่มนี้สมัครเข้าเป็นผู้ประกันตน เพื่อให้มีหลักประกันที่มั่นคง

๓. ภาวะค่าครองชีพของประชาชน จากระดับราคาสินค้าที่ปรับตัวสูงขึ้นในช่วงไตรมาสสามและสี่ของปี ๒๕๖๔ ส่งผลให้แรงงานมีภาวะค่าครองชีพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มที่ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ ซึ่งระยะต่อไปต้องติดตามระดับราคาสินค้าอย่างใกล้ชิดว่าจะมีแนวโน้มสูงขึ้นต่อเนื่องหรือไม่

๔. การส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาทักษะ/การปรับเปลี่ยนทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการและท้องถิ่น โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ว่างงานระดับอุดมศึกษาและผู้ว่างงานระยะยาวที่ยังมีอัตราการว่างงานอยู่ในระดับสูง รวมทั้งแรงงานคืนถิ่น เพื่อให้แรงงานสามารถยกระดับหรือปรับเปลี่ยนทักษะให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคธุรกิจและท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม อันจะนำมาซึ่งการมีรายได้ที่มั่นคง และช่วยให้เกิดการกระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่

๑.๒ หนี้สินครัวเรือนในไตรมาสปี ๒๕๖๔ ขยายตัวชะลอลง คุณภาพสินเชื่อปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย แต่ต้องเฝ้าระวังการเกิด NPLs เนื่องจากสัดส่วนสินเชื่อค้างชำระไม่เกิน ๓ เดือนต่อสินเชื่อรวมมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น

ไตรมาสสาม ปี ๒๕๖๔ หนี้สินครัวเรือนมีมูลค่า ๑๔.๓๕ ล้านล้านบาท เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔.๒ ชะลอลงจากร้อยละ ๕.๑ ในไตรมาสก่อน ซึ่งเป็นการชะลอลงในทุกประเภทสินเชื่อโดยคิดเป็นสัดส่วนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ ๘๙.๓ คงที่เมื่อเทียบกับไตรมาสที่ผ่านมา ด้านความสามารถในการชำระหนี้ปรับตัวดีขึ้นเล็กน้อย โดยนี้เพื่อการอุปโภคบริโภคที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ (NPLs) มีมูลค่า ๑.๕ แสนล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วนต่อสินเชื่อรวมอยู่ที่ร้อยละ ๒.๘๘ ลดลงจากร้อยละ ๒.๙๒ ในไตรมาสที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลจากการบริหารจัดการคุณภาพสินเชื่อของสถาบันการเงิน อย่างไรก็ตาม ยังต้องเฝ้าระวังปัญหานี้เสียอย่างใกล้ชิดเนื่องจากสินเชื่อกล่าวถึงพิเศษ หรือ สินเชื่อค้างชำระไม่เกิน ๓ เดือนของสินเชื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลต่อสินเชื่อรวมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งหากมีปัจจัยลบมากระทบต่อรายได้ครัวเรือนอาจส่งผลหนี้เสียปรับเพิ่มขึ้นได้

ระยะถัดไปหนี้สินครัวเรือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยมีสาเหตุจาก ๑) ครัวเรือนรายได้สูงหรือที่ไม่ได้รับผลกระทบจากวิกฤตยังมีแนวโน้มก่อนนี้เพิ่ม โดยเฉพาะในสินเชื่อเพื่อยานยนต์ที่ยอดจองรถจักรยานยนต์และรถยนต์ในงานมอเตอร์เอ็กซ์โป ๒๐๒๑ ช่วงต้นเดือนธันวาคม ๒๕๖๔ เกินเป้าหมายที่ ๓๐,๐๐๐ คัน และสินเชื่อที่อยู่อาศัยที่เพิ่มขึ้นจากมาตรการการผ่อนคลายหลักเกณฑ์การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของสถาบันการเงิน และ ๒) กลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของ COVID-๑๙ มีความต้องการสินเชื่อเพื่ออุปโภคบริโภคส่วนบุคคลเพื่อนำมาชดเชยสภาพคล่องจากรายได้ที่ยังไม่ฟื้นตัว ทั้งนี้ สถานการณ์หนี้สินครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูงในปัจจุบัน อาจเป็นข้อจำกัดต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะต่อไป จึงมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ ได้แก่ ๑) การเร่งดำเนินการมาตรการการแก้ไขปัญหาหนี้ ซึ่งยังมีปัญหาในกลุ่มลูกหนี้ธนาคารเฉพาะกิจของรัฐ (SFIs) ที่ได้รับการช่วยเหลือเพียงการชะลอการชำระหนี้แก่ลูกหนี้แบบชั่วคราว อาทิ การขยายระยะเวลา การพักชำระหนี้ ซึ่งไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเป็นรูปธรรม ๒) การส่งเสริมให้ครัวเรือนเข้าถึงสินเชื่อเพื่อเพิ่มสภาพคล่อง แต่ต้องคำนึงถึงความสามารถในการชำระหนี้ของครัวเรือน เพื่อไม่ให้ครัวเรือนมีภาระหนี้มากเกินไป และ ๓) การส่งเสริมให้ครัวเรือนได้รับการจ้างงานที่มีรายได้เพิ่มขึ้น โดยเน้นการยกระดับทักษะแรงงาน

๑.๓ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังในไตรมาสสี่และภาพรวมของปี ๒๕๖๔ ลดลง และสถานการณ์สุขภาพจิตมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงต้องเฝ้าระวังการติดเชื้อ COVID-๑๙ ของเด็ก ผู้สูงอายุ และกลุ่มเปราะบาง ไตรมาสสี่ ปี ๒๕๖๔ การเจ็บป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงร้อยละ ๖๗.๙ เป็นการลดลงในทุกโรค โดยลดลงอย่างชัดเจนที่สุดในผู้ป่วยโรคมือ เท้า ปาก ที่ลดลงกว่าร้อยละ ๙๕.๘ ส่งผลให้ในภาพรวมปี ๒๕๖๔ ผู้ป่วยด้วยโรคเฝ้าระวังลดลงร้อยละ ๕๔.๕ จากปี ๒๕๖๓ ซึ่งเป็นผลจากการที่ประชาชนมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมลดลง และรักษาสุขภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ สถานการณ์สุขภาพจิตของคนไทยมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ผู้ที่มีความกังวลกำลังเป็นโรคซึมเศร้ากว่าร้อยละ ๔๖ ยังละเอียดและไม่ทราบแนวทางการจัดการความเครียด และภาวะซึมเศร้าได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะต้องมีการประชาสัมพันธ์ช่องทางการรับความช่วยเหลือ ค่าปรึกษาและความรู้ในการจัดการความเครียด เพื่อลดความรุนแรงที่จะนำไปสู่การเป็นโรคซึมเศร้าและการฆ่าตัวตายต่อไป นอกจากนี้ ยังต้องเฝ้าระวังการติดเชื้อ COVID-๑๙ ของประชากรวัยเด็ก ซึ่งยังมีสัดส่วนการได้รับวัคซีนอยู่ในระดับต่ำ รวมถึงกลุ่มผู้สูงอายุและประชากรกลุ่มเปราะบางที่อาจยังไม่ได้รับวัคซีนอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นที่จะต้องเร่งรัดการฉีดวัคซีนให้มากขึ้นควบคู่กับการป้องกันโรคส่วนบุคคล

๑.๔ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ในไตรมาสที่เพิ่มขึ้น ขณะที่ภาพรวมทั้งปี ๒๕๖๔ ลดลง ไตรมาสที่ ๒ ๒๕๖๔ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่เพิ่มขึ้นร้อยละ ๐.๑ โดยการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๒ ขณะที่การบริโภคบุหรี่ยลดลงร้อยละ ๒.๐ สำหรับภาพรวมปี ๒๕๖๔ การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และบุหรี่ยลดลงร้อยละ ๑.๘ เนื่องจากมาตรการปิดสถานบริการ และสถานบันเทิง รวมทั้งมาตรการจำกัดเวลาจำหน่ายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ อย่างไรก็ตามต้องมีการเฝ้าระวัง การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ที่อาจทำให้ความสามารถในการควบคุมตนเองลดลง และมีความเสี่ยงต่อการติดเชื้อ COVID-๑๙ เพิ่มขึ้น ๒-๓ เท่า รวมทั้งยังเป็นปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง (NCDs) นอกจากนี้ การจะผลักดันให้บุหรี่ไฟฟ้าถูกกฎหมายจะต้องมีการศึกษาอย่างรอบด้าน เนื่องจากมีงานศึกษาต่างประเทศที่พบว่า ผู้สูบบุหรี่ไฟฟ้ามีความเสี่ยงที่จะกลายเป็น dual users หรือสูบบุหรี่ทั้งแบบเดิมและบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพอย่างรุนแรงมากขึ้น อีกทั้งยังมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะสมองล้า โดยเฉพาะหากเริ่มสูบบุหรี่ไฟฟ้าก่อนอายุ ๑๔ ปี

๑.๕ คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นทั้งคดียาเสพติด คดีชีวิต ร่างกาย และเพศ และคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ รวมทั้งต้องเฝ้าระวังการกระทำผิดผ่านระบบคอมพิวเตอร์ จึงต้องเพิ่มมาตรการป้องกัน เพิ่มการตรวจตรา นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการปราบปรามเพื่อลดโอกาสในการก่อเหตุอาชญากรรม ไตรมาสที่ ๒ ๒๕๖๔ คดีอาญาโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๓.๗ จากไตรมาสเดียวกันของปี ๒๕๖๓ โดยคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๙.๖ คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๗.๙ และคดีชีวิต ร่างกาย และเพศ เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๒.๔ ภาพรวมปี ๒๕๖๔ คดีอาญารวมเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๔๑.๕ จากคดียาเสพติดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๖.๔ สูงสุดในรอบ ๘ ปี คดีประทุษร้ายต่อทรัพย์เพิ่มขึ้นร้อยละ ๑๘.๒ และคดีชีวิต ร่างกายและเพศเพิ่มขึ้น ร้อยละ ๖ โดยประเด็นที่ต้องติดตามและเฝ้าระวัง คือ ปัญหายาเสพติด และคดีกระทำผิดผ่านคอมพิวเตอร์ โดยคดียาเสพติดปัจจุบันขบวนการค้ายาเสพติดมีการปรับปรุงรูปแบบการสั่งซื้อ และขนส่งที่หลากหลายมากขึ้นทำให้เจ้าหน้าที่ตรวจสอบได้ยาก ขณะที่การกระทำผิดทางคอมพิวเตอร์มีการก่อคดีเพิ่มขึ้นมากถึง ๓.๓ เท่าในปี ๒๕๖๔ ซึ่งต้องเพิ่มมาตรการป้องกันด้วยการนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ในการป้องปราม เพิ่มการตรวจตราเพื่อลดโอกาสก่อเหตุ

๑.๖ การเกิดอุบัติเหตุและผู้เสียชีวิตลดลง ขณะที่สาเหตุหลักมาจากบุคคล จึงต้องใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิดข้อบังคับทางกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อสร้างความปลอดภัยบนท้องถนน ไตรมาสที่ ๒ ๒๕๖๔ สถานการณ์การเกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกและผู้เสียชีวิตลดลง ร้อยละ ๔.๙ และ ๑๙.๗ ตามลำดับ โดยภาพรวมปี ๒๕๖๔ การรับแจ้งการเกิดอุบัติเหตุเพิ่มขึ้นจากปี ๒๕๖๓ ร้อยละ ๖.๔ ขณะที่ผู้เสียชีวิตลดลงร้อยละ ๑๐.๒ เฉลี่ยเสียชีวิตวันละ ๑๘ คน ผู้บาดเจ็บรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๑.๘ โดยรถจักรยานยนต์เป็นพาหนะที่เกิดอุบัติเหตุสูงสุดเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒.๖ รถยนต์นั่งลดลงร้อยละ ๓.๑ และเกิดอุบัติเหตุกับกลุ่มคนเดินเท้าลดลงร้อยละ ๑๓.๕ สาเหตุหลักมาจากบุคคล จึงยังคงต้องให้ความสำคัญกับการบังคับใช้กฎหมายกับผู้กระทำผิดข้อบังคับตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

๑.๗ การรับเรื่องร้องเรียนผ่าน สคบ. ลดลง ขณะที่การรับเรื่องร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. เพิ่มขึ้น และในภาพรวมปี ๒๕๖๔ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ไตรมาสที่ ๒ ๒๕๖๔ สคบ. ได้รับเรื่องร้องเรียนสินค้าและบริการลดลงจากช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อนร้อยละ ๒๙.๒ โดยเป็นการร้องเรียนในสินค้าและบริการทั่วไปมากที่สุด รองลงมาเป็นการจองตั๋วเครื่องบิน/สายการบิน ขณะที่การร้องเรียนผ่านสำนักงาน กสทช. เพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๘๐.๘ จากช่วงเวลาเดียวกันในปีก่อน ส่วนใหญ่เป็นการร้องเรียนเกี่ยวกับโทรศัพท์เคลื่อนที่มากที่สุด โดยเฉพาะในประเด็นการได้รับข้อความสั้นจาก SMS สำหรับการคุ้มครองผู้บริโภคในปี ๒๕๖๔ การร้องเรียนโดยรวมเพิ่มขึ้นร้อยละ ๓.๖ จากปีที่ผ่านมา

/ซึ่งมี...

ซึ่งมีประเด็นที่ต้องให้ความสำคัญ คือ การโฆษณาขายกล่องสุ่มปริศนา (Mystery Box) ที่พบปัญหาเกี่ยวกับ ความไม่คุ้มค่า สินค้าไม่ได้มาตรฐานหรือใกล้หมดอายุ ซึ่งยังไม่มีกฎหมายและการกำกับดูแลอย่างชัดเจน โดยปัจจุบัน สคบ. อยู่ระหว่างการพิจารณาการออกกฎหมายเพื่อควบคุมการโฆษณาขายกล่องสุ่มปริศนา พร้อมทั้งจะขยายผลไปถึงการดูแลเกี่ยวกับการเสนอขายสินค้าในรูปแบบไลฟ์สด วีวีว ซึ่งจะส่งผลให้ผู้บริโภคได้รับความเป็นธรรมมากขึ้น

๒. สถานการณ์ทางสังคมที่สำคัญ

๒.๑ **โลกเสมือน (Metaverse) กับโอกาสใหม่ประเทศไทย** Metaverse เป็น การยกระดับการติดต่อสื่อสารหรือการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจากรูปแบบเดิมที่ใช้บริการผ่านเว็บไซต์ หรือ แอปพลิเคชัน ไปเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่ใกล้เคียงกับโลกความจริงมากขึ้น หรือเปลี่ยน ประสบการณ์จากการปฏิสัมพันธ์ในโลกจริง ไปเป็นรูปแบบดิจิทัล ผ่านองค์ประกอบ ๔ ด้าน คือ **โลกเสมือน Extended Reality (XR)** ที่จะ เป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าใช้ร่วมกัน **เทคโนโลยีด้านการรับรู้** ซึ่งผู้ใช้งานโลกเสมือนจำเป็นต้องมีเทคโนโลยี Virtual Reality (VR) ที่ทำให้ผู้ใช้ สามารถรับรู้ได้สมจริง และ Augmented Reality (AR) ที่รวมสภาพแวดล้อมจริงกับวัตถุเสมือนเข้าด้วยกัน **ระบบการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ** ซึ่งจะประกอบด้วย การมี Avatar หรือตัวแทนของผู้ใช้บริการดิจิทัล ที่ต้องเป็นผู้ดำเนินกิจกรรม ในโลกเสมือน และระบบและสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนที่ต้องมีทรัพย์สินทาง ดิจิทัล รวมทั้ง **โครงข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูง ระบบการประมวลผลและความปลอดภัย** ทำให้ Metaverse สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ในหลายด้าน อาทิ ด้านธุรกิจ ที่สามารถขายของได้โดยไม่ต้องมี หน้าร้าน รวมทั้งสามารถออกแบบผลิตภัณฑ์และทดลองสินค้าโดยไม่ต้องผลิตจริง ด้านสุขภาพ ที่สามารถ นำมาใช้ในการรักษา การเรียนรู้ การสื่อสาร หรือการทำงานที่ช่วยปรับปรุงรูปแบบการทำงานแบบทางไกล ให้ผู้ใช้รู้สึกถึงการมีตัวตนกับเพื่อนร่วมงานจริง ๆ เสมือนทำงานอยู่ในสำนักงาน จากประโยชน์ข้างต้น ทำให้ บริษัทชั้นนำของโลกเริ่มลงทุนพัฒนาเทคโนโลยีมากขึ้น และคาดว่าจะสร้างมูลค่าได้อย่างมากในอนาคต โดย Bloomberg Intelligence ประเมินว่า Metaverse มีมูลค่าสูงถึง ๔.๘ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ๒๕๖๓ และจะเพิ่มสูงถึง ๗.๘ แสนล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ในปี ๒๕๖๗ เช่นเดียวกับ Goldman Sachs ที่คาดว่า Metaverse จะสร้างมูลค่าการตลาดสูงถึง ๘ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ

สำหรับประเทศไทย Metaverse จะเป็นเทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนา ประเทศ อาทิ เศรษฐกิจสร้างสรรค์ และเศรษฐกิจดิจิทัล รวมทั้งขับเคลื่อนเศรษฐกิจตามอุตสาหกรรม เป้าหมาย ตามร่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๓ อาทิ การปรับโครงสร้าง ภาคการผลิตและภาคบริการสู่เศรษฐกิจฐานนวัตกรรม การเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพ การเป็นฐานการผลิตอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ไทยต้องเตรียมความพร้อมเพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์ได้ อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึง ดังนี้ ๑) **โอกาสที่คนไทยและธุรกิจจะเข้าถึง อย่างครอบคลุม** เนื่องจากอุปกรณ์ในการเข้าถึงมีราคาสูง ขณะที่ภาคธุรกิจส่วนใหญ่ยังไม่มีความสามารถ ด้านเทคโนโลยีมากนัก อีกทั้งทักษะด้านดิจิทัลของคนไทยยังไม่สูง ๒) **การส่งเสริมการพัฒนาแรงงาน ด้านดิจิทัลเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี** ปัจจุบันการผลิตกำลังคนด้านเทคโนโลยี สารสนเทศของไทยยังมีข้อจำกัด ในขณะที่คาดว่าในอีก ๕ - ๑๐ ปีข้างหน้า ความต้องการในสายงานไอที จะยังคงเติบโตอย่างต่อเนื่อง และจากข้อมูลของ IMD World Digital Competitiveness ranking ในปี ๒๐๒๑ ยังพบว่าไทยมีอันดับต่ำด้านความพร้อมสำหรับอนาคต และการศึกษาและฝึกอบรม ๓) **ความเร็วและความครอบคลุมของอินเทอร์เน็ต** Metaverse ต้องใช้อินเทอร์เน็ตความเร็วสูงเพื่อ ตอบสนองได้ทันทีและต่อเนื่อง แต่พื้นที่บริการอินเทอร์เน็ต ๕G ของไทยยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่

๔) กฎหมายที่มีความชัดเจนเพื่อการกำกับดูแล เนื่องจาก Metaverse ไม่มีขอบเขตทางกายภาพที่แน่นอน ทำให้การกระทำผิดไม่สามารถระบุสถานที่ได้อย่างชัดเจน ทำให้ไม่สามารถบังคับใช้กฎหมายได้อีกทั้งการทำธุรกรรมบน Metaverse ที่ต้องใช้สินทรัพย์ดิจิทัลเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน แต่ประเทศไทยยังไม่ได้กำหนดให้สามารถนำสินทรัพย์ดิจิทัลมาใช้เป็นสื่อกลางในการชำระค่าสินค้าและบริการได้ และ ๕) ความปลอดภัยของข้อมูล ซึ่งผู้ใช้บริการจำเป็นต้องมีการป้องกันที่รัดกุม และต้องระมัดระวังการสูญเสียข้อมูลส่วนบุคคล

๒.๒ คนไร้บ้าน : แนวทางการยกระดับความเป็นอยู่ให้พึ่งพาตนเองได้ในสังคม คนไร้บ้านเป็นคนกลุ่มหนึ่งที่มีหลากหลายออกจากตาข่ายความคุ้มครองทางสังคมและถูกทิ้งไว้ข้างหลัง โดยเห็นได้ชัดเจนในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ ทำให้จำนวนคนไร้บ้านมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ ๓๐ (ข้อมูลการสำรวจของ พม. ร่วมกับ สสส. และเครือข่าย) และจากข้อมูลของมูลนิธิอิสรชนที่สำรวจคนไร้บ้าน ๕ เขตในกรุงเทพฯ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖-๒๕๖๓ พบว่า คนไร้บ้านมีจำนวนเพิ่มขึ้นต่อเนื่องเฉลี่ยร้อยละ ๕.๑ ต่อปี สำหรับการแก้ปัญหาและให้การช่วยเหลือคนไร้บ้าน มีการดำเนินการคือ (๑) ภาครัฐ ซึ่งดำเนินการผ่าน กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหลัก จะมีกลไกการช่วยเหลือ คือ ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง และสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่ง (๒) หน่วยงานเอกชน อาทิ เครือข่ายคนไร้บ้าน มูลนิธิกระจกเงา ซึ่งจะให้ความช่วยเหลือในลักษณะศูนย์พักพิงเช่นกัน รวมทั้งการช่วยเหลือเฉพาะหน้า อย่างไรก็ตาม การแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านให้พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน และสามารถเป็นส่วนหนึ่งของสังคม (social inclusion) รวมทั้งมีส่วนร่วมในสังคมอย่างเต็มที่ ยังมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการ ได้แก่ ๑) การไม่ทราบสถานการณ์คนไร้บ้านที่ชัดเจน ส่งผลให้การแก้ไขปัญหาอย่างครอบคลุมทำได้ยาก ๒) การเน้นการช่วยเหลือผ่านสถานคุ้มครองคนไร้ที่พึ่งเพียงอย่างเดียว อาจไม่สามารถแก้ปัญหาได้ทั้งหมด โดยยังมีคนไร้บ้านบางกลุ่มต้องการอยู่อาศัยอย่างอิสระและไม่ต้องการพักอาศัยในที่ที่กำหนดไว้ ทำให้การแก้ปัญหาทำได้กับคนไร้บ้านเพียงในสถานคุ้มครองเท่านั้น ๓) ทศนคติของคนในสังคมต่อคนไร้บ้านและทัศนคติของคนไร้บ้านต่อตนเอง โดยคนไร้บ้านมักถูกสังคมมองว่าไร้ศักยภาพและเป็นอันตราย ส่งผลต่อความไม่ไว้วางใจทางสังคม ซึ่งเป็นข้อจำกัดต่อการหางานและการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ขณะที่ทัศนคติด้านลบของคนไร้บ้านต่อตนเอง ก็ทำให้บางส่วนมีปัญหาสุขภาพจิตและไม่สามารถหลุดพ้นจากการเป็นคนไร้บ้านได้ และ ๔) การมีทักษะต่ำทำให้ประกอบอาชีพได้เพียงขั้นพื้นฐาน และมีรายได้ไม่เพียงพอต่อการพึ่งพาตนเอง ทำให้มีโอกาสที่จะกลับมาเป็นคนไร้บ้านซ้ำ ด้วยแนวทางการช่วยเหลือของรัฐส่วนใหญ่เป็นการฝึกอบรมอาชีพพื้นฐานในระยะสั้น ซึ่งไม่เชื่อมโยงกับตำแหน่งงาน รวมทั้งมาตรการจ้างงานคนไร้บ้านในสถานคุ้มครองฯ ยังเป็นการจ้างงานระยะสั้นและไม่ต่อเนื่อง ทำให้โอกาสการมีรายได้ที่ต่อเนื่องเป็นไปได้ยาก ๕) เงื่อนไขหรือกฎระเบียบทำให้เข้าถึงสวัสดิการพื้นฐานของรัฐได้จำกัด การขาดความพร้อมด้านเทคโนโลยี และขาดหลักฐานทางทะเบียน ทำให้เข้าถึงมาตรการการช่วยเหลือของภาครัฐได้ยาก ทั้งนี้ การยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไร้บ้านให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ควรมีแนวทาง ดังนี้ ๑) จัดทำฐานข้อมูลกลุ่มเปราะบางและคนไร้บ้านที่ครอบคลุม และมีการปรับปรุงข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ๒) การแก้ไขปัญหาคนไร้บ้านต้องทำอย่างเป็นองค์รวม โดยบูรณาการการช่วยเหลือทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งกลุ่มเป้าหมายที่อยู่ในศูนย์คุ้มครองฯ และกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วม โดยเน้นการส่งเสริมมากกว่าการสงเคราะห์ ๓) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคนไร้บ้านให้กับคนในสังคม โดยการประชาสัมพันธ์หรือเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับคนไร้บ้านให้สังคมรับรู้ ซึ่งจะมีส่วนช่วยเพิ่มโอกาสการทำงาน รวมทั้งกลับไปอยู่ในสังคม ๔) การปรับรูปแบบสวัสดิการให้สอดคล้อง โดยปรับเงื่อนไขหรือระเบียบในการเข้ารับสวัสดิการ โดยเฉพาะด้านสาธารณสุข ๕) ส่งเสริม

การจ้างงานคนไร้บ้าน อาทิ การจ้างงานด้านสังคมโดยรัฐหรือเอกชน และ ๖) ส่งเสริมบทบาทของเอกชน และภาคีเครือข่ายคนไร้บ้านในการเข้ามาร่วมกันสร้างนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนไร้บ้านได้อย่างครบวงจร

๒.๓ ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรไทยจากมุมมองของบัญชีกระแสการโอนประชาชาติ (NTA) ประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ในอีก ๑ ปีข้างหน้า และอัตราการเกิดมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะกระทบต่อเศรษฐกิจและสังคมเป็นวงกว้าง จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่จะการวิเคราะห์ในเชิงลึกเพื่อให้สามารถออกแบบนโยบายหรือมาตรการสำหรับรองรับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต โดยบัญชีกระแสการโอนประชาชาติ (National Transfer Account : NTA) ที่นำรายได้ประชาชาติผนวกเข้ากับโครงสร้างอายุของประชากรจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่สามารถสะท้อนผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรได้อย่างรอบด้าน

ผลการศึกษา NTA ปี ๒๕๖๒ พบว่า ๑) ภาพรวมคนไทยมีรายได้จากการทำงานต่ำกว่าค่าใช้จ่ายเพื่อการบริโภคที่เกิดขึ้นตลอดช่วงวัย (ขาดดุลรายได้) คิดเป็นมูลค่าถึง ๒.๐๔ ล้านล้านบาท หรือเฉลี่ยประมาณ ๓ หมื่นบาท/คน และแนวโน้มที่จะขาดดุลรายได้มากขึ้น โดยจะเพิ่มขึ้นเป็น ๒.๑๖ ล้านล้านบาท ในปี ๒๕๖๖ และ ๒.๕๗ ล้านล้านบาท ในปี ๒๕๗๖ ขณะที่การออมของคนไทยยังอยู่ในระดับต่ำ ๒) ภาครัฐมีแนวโน้มจะมีภาระค่าใช้จ่ายมากขึ้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรของประเทศคาดว่า ในปี ๒๕๘๓ รายจ่ายภาครัฐด้านสาธารณสุขต่อ GDP จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๒.๗๑ และรายจ่ายภาครัฐด้านการศึกษาต่อ GDP จะเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๔.๗๑ นอกจากนี้ สัดส่วนหนี้สาธารณะต่อ GDP ยังอาจเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ ๕.๔๑ เนื่องจากประชากรวัยแรงงานที่ลดลง ๓) การเป็นสังคมสูงวัยมากขึ้นจะเป็นปัจจัยฉุดรั้งให้เศรษฐกิจหดตัว โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ ๐.๕ ต่อปี และ ๔) วัยแรงงานต้องหารายได้เพื่อดูแลเด็กผู้สูงอายุ และตนเองคิดเป็นมูลค่า ๗.๗ ล้านบาท เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการบริโภคของเด็ก ผู้สูงอายุ และการวางแผนเกษียณอายุของตนเอง (มีชีวิตอยู่จนถึง ๙๐ ปี)

จากผลการศึกษาข้างต้น สะท้อนประเด็นสำคัญที่ต้องดำเนินการ ดังนี้ ๑) การเพิ่มรายได้จะเป็นสิ่งสำคัญที่จะบรรเทาการขาดดุลรายได้และอาจช่วยยกระดับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยจะต้องมีการเตรียมความพร้อมด้านทักษะของวัยเด็กให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและทิศทางการพัฒนาประเทศ ยกเว้นรายได้ของกลุ่มวัยแรงงาน พัฒนาทักษะให้แก่ประชากรกลุ่ม NEETs ให้สามารถสร้างรายได้และมูลค่าเพิ่มให้แก่ระบบเศรษฐกิจ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุ ๒) การชดเชยการขาดแคลนของแรงงานผ่านการดึงกลับแรงงานไทยทักษะสูงในต่างประเทศและการนำเข้าแรงงานต่างชาติทักษะสูง เพื่อรองรับการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจที่จะเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมมูลค่าสูงในระยะยาว ๓) การสร้างความเข้มแข็งทางการเงินของครัวเรือน ทั้งการเพิ่มระดับการออมของครัวเรือนเพื่อลดความเสี่ยงด้านการเงินโดยเฉพาะในยามฉุกเฉิน รวมถึงวางแผนเกษียณเพื่อเตรียมความพร้อมของชีวิตเมื่อมีรายได้ลดลง และ ๔) การปรับปรุงระบบการคลังของประเทศเพื่อสร้างสมดุลทางการคลังและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

๓. บทความเรื่อง “เสียงของ SMEs ภาคการท่องเที่ยว: การปรับตัว และความเห็นต่อการช่วยเหลือของรัฐ”

สถานการณ์การระบาดของ COVID-๑๙ ส่งผลกระทบต่อภาคการท่องเที่ยวอย่างรุนแรง โดยเฉพาะธุรกิจ SMEs ที่ GDP ของ SMEs สาขาที่พักแรมและบริการด้านอาหาร ลดลงมากถึงร้อยละ ๔๗ อย่างไรก็ตามผู้ประกอบการบางกลุ่มสามารถปรับตัวดำเนินธุรกิจได้ ซึ่งสะท้อนถึงความเข้มแข็งของ

ผู้ประกอบการ ดังนั้นการศึกษาการปรับตัวของผู้ประกอบการ และแรงงานจากผลกระทบ ตลอดจนความเสี่ยง สหกรณ์ต่อมาตรการต่าง ๆ ของภาครัฐ จะเป็นบทเรียนและข้อเสนอแนวทางการฟื้นฟู SMEs ให้เกิดการจ้างงานและขับเคลื่อนเศรษฐกิจต่อไป ดังนั้น สศช. จึงได้ดำเนินการสำรวจ เรื่อง การปรับตัวของ แรงงานและผู้ประกอบการ SMEs จากการแพร่ระบาดของ COVID-๑๙ ในภาคการท่องเที่ยว โดยสำรวจ ในธุรกิจที่เปิดดำเนินการอยู่ใน ๕ ประเภท ได้แก่ ที่พักแรม การบริการอาหาร ขนส่งทางบก ท่องเที่ยว และขายของที่ระลึก ในพื้นที่ ๖ จังหวัด ได้แก่ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมา ภูเก็ต ชลบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ในช่วงมิถุนายน - กันยายน ๒๕๖๔ โดยมีผลการสำรวจที่สำคัญ คือ

๑) รายได้ผู้ประกอบการที่ลดลงในช่วง COVID-๑๙ ส่งผลกระทบต่อสภาพคล่องทางการเงินและการมีหนี้สินที่เพิ่มขึ้น โดยในปี ๒๕๖๔ มีรายได้ลดลงมากกว่าปี ๒๕๖๓ เมื่อเทียบกับช่วงก่อนการระบาดของ COVID-๑๙ โดยเฉพาะกลุ่มที่พักแรม ท่องเที่ยว และบริการอาหาร และมากกว่า ๑ ใน ๓ ของผู้ประกอบการมีปัญหาสภาพคล่องทางการเงิน ส่งผลให้จำนวนผู้ประกอบการที่เป็นหนี้ในปี ๒๕๖๔ เพิ่มขึ้น ประมาณร้อยละ ๑๐ จากปี ๒๕๖๒ รวมทั้งความสามารถในการชำระหนี้ลดลงจากปกติ (ร้อยละ ๙๓.๔) เหลือร้อยละ ๖๓.๓ ในปี ๒๕๖๔

๒) พื้นฐานทางการเงิน ต้นทุนคงที่ในการดำเนินธุรกิจ และความยืดหยุ่นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบธุรกิจเป็นปัจจัยสำคัญต่อความอยู่รอดของธุรกิจ การมีสภาพคล่องทางการเงินที่ดี และเป็นธุรกิจที่มีต้นทุนคงที่ไม่สูงมากนัก ทำให้สามารถใช้แนวทางการปรับลดเวลาการทำงานหรือเงินเดือน เพื่อพยุงสถานะทางธุรกิจได้ นอกจากนี้ ธุรกิจที่มีความยืดหยุ่นที่สามารถปรับแผนการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป จะสามารถอยู่รอดได้

๓) แรงงานมีรายได้ลดลงส่งผลกระทบต่อเงินออม หนี้สิน และความเครียด แรงงานส่วนใหญ่มีรายได้ลดลง จากการถูกลดชั่วโมงการทำงาน ลดเงินเดือน หรือให้พนักงาน ส่งผลให้สัดส่วนผู้มีเงินเหลือเพื่อเก็บออมลดลงสำหรับด้านหนี้สิน ปี ๒๕๖๓ สัดส่วนผู้ที่เป็นหนี้เพิ่มขึ้นร้อยละ ๔๔.๔ และเพิ่มเป็นร้อยละ ๔๖.๓ ในปี ๒๕๖๔ ผลกระทบดังกล่าวส่งผลกระทบต่อความเครียดของแรงงาน โดยพบว่า แรงงาน ๒ ใน ๓ รู้สึกเครียด/วิตกกังวล โดยเฉพาะเรื่องความมั่นคงของงาน และกลัวการติดโรค

๔) เทคโนโลยีมีความจำเป็นต่อความอยู่รอดในการประกอบธุรกิจ แต่การนำมาปรับใช้กับธุรกิจ SMEs ยังเป็นไปในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป โดยผู้ประกอบการส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๔.๗ ขายสินค้า/บริการผ่านช่องทางออนไลน์ ร้อยละ ๗๗.๕ ทำการตลาดผ่านช่องทางออนไลน์ และร้อยละ ๘๘.๔ รับชำระเงินผ่านระบบดิจิทัล อย่างไรก็ตาม มีเพียงร้อยละ ๓๔.๖ ที่มีการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการบริหารจัดการธุรกิจ ขณะที่ แรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ ๘๓.๗ เห็นว่าตนเองมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีระดับปานกลางถึงมาก และร้อยละ ๙๗.๔ ไม่รู้สึกกังวลหากนายจ้างจะนำเทคโนโลยีมาช่วยในการทำงานมากขึ้น

สำหรับ เสี่ยงสะท้อนต่อมาตรการช่วยเหลือและฟื้นฟูเศรษฐกิจของภาครัฐ พบว่า

๑) ผู้ประกอบการส่วนใหญ่เข้าร่วมโครงการกระตุ้นกำลังซื้อของรัฐบาล แต่ยังคงมองว่าประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง โดย ร้อยละ ๗๗.๖ ของผู้ประกอบการ/แรงงานเข้าร่วมโครงการกระตุ้นกำลังซื้อของภาครัฐ ในจำนวนนี้ ร้อยละ ๖๓.๑ เห็นว่าเป็นมาตรการที่ตรงกับความต้องการ โดยประโยชน์ที่ได้รับอยู่ในระดับปานกลาง สำหรับมาตรการช่วยเหลือที่คิดว่าเป็นผลดีต่อธุรกิจ ได้แก่ (๑) การสนับสนุนเงินทุนหมุนเวียน (๒) การสนับสนุนเงินชดเชยเยียวยา และ (๓) การลดค่าน้ำ/ไฟฟ้า/สาธารณูปโภค ๒) เพียง ๑ ใน ๓ ของผู้ประกอบการมีความเชื่อมั่นว่าจะสามารถอยู่รอดและกลับมาฟื้นฟูธุรกิจได้หลังผ่านวิกฤต COVID-๑๙

โดยผู้ประกอบการเพียงร้อยละ ๓๖.๔ มีความเชื่อมั่นค่อนข้างมากถึงมากที่สุด และร้อยละ ๗๐ ยังไม่มีแผนฟื้นฟูกิจการหลังการแพร่ระบาดยุติลง ทั้งนี้ มีข้อเสนอแนะต่อการช่วยเหลือฟื้นฟูกิจการ อาทิ การสนับสนุนด้านการเงินให้กับภาคธุรกิจ การสนับสนุนเงินช่วยเหลือค่าใช้จ่าย/ฟื้นฟูเยียวยากิจการ การประชาสัมพันธ์/โฆษณาการท่องเที่ยวที่น่าสนใจขึ้น ๓) มาตรการประกันสังคมและการกระตุ้นกำลังซื้อผ่านโครงการคนละครึ่ง เป็นมาตรการที่กลุ่มแรงงานส่วนใหญ่เข้าถึงได้มากกว่ามาตรการอื่น โดยต้องการความช่วยเหลือในรูปแบบการแจกเงินชดเชย/เยียวยามากที่สุด รองลงมา คือ สนับสนุน/ช่วยเหลือ/ค่าครองชีพ และ ๔) มุมมองต่อนโยบายการจัดการปัญหาโควิดเกี่ยวกับการเปิดรับนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ประเมินว่าการจัดการปัญหาของภาครัฐยังไม่ดีพอ เนื่องจากภาคการท่องเที่ยวในช่วงแรกไม่ได้ถูกให้ความสำคัญ โดยมีประเด็นที่ควรปรับปรุง คือ การกำหนดมาตรการและแนวทางการปฏิบัติให้มีความชัดเจน โดยเฉพาะเรื่องเอกสารขั้นตอนและวิธีการที่เกี่ยวกับนักท่องเที่ยว

ผลการสำรวจข้างต้นชี้ว่า ธุรกิจ SMEs ภาคการท่องเที่ยวที่สามารถรับมือกับสถานการณ์วิกฤตได้จะมีปัจจัยที่สำคัญ คือ รากฐานการเงิน การปรับแผนทางการตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ การไม่พึ่งพิงกลุ่มลูกค้ากลุ่มเดียว และความสามารถในการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตาม จากผลกระทบต่อผู้ประกอบการ/แรงงานที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ควรมีมาตรการรับมือ คือ (๑) การสนับสนุนด้านการเงิน เพื่อเสริมสภาพคล่องและลดภาระค่าใช้จ่ายให้กับผู้ประกอบการ/แรงงาน โดยเน้นให้สามารถเข้าถึงมาตรการช่วยเหลือได้ อาทิ สินเชื่อดอกเบี้ยต่ำเพื่อฟื้นฟูกิจการ การลดหรือยกเว้นภาษี รวมถึงการช่วยเหลือเยียวยาสำหรับแรงงานที่ไม่อยู่ในระบบประกันสังคม (๒) การส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจัดแคมเปญส่งเสริมการท่องเที่ยวตามช่วงฤดูกาล ที่เน้นการท่องเที่ยวในประเทศเป็นหลัก สนับสนุนการท่องเที่ยวให้กับกลุ่มครัวเรือนที่มีรายได้น้อย จัดทำแพ็คเกจการเดินทาง ที่พัก ร้านอาหาร ที่เน้นสำหรับสถานประกอบการ SMEs (๓) การส่งเสริมทักษะและการใช้เทคโนโลยี/นวัตกรรมเพื่อการท่องเที่ยว โดยพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตเสรีให้มีความครอบคลุมและทั่วถึง สนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านดิจิทัลที่สอดคล้องกับลักษณะธุรกิจของผู้ประกอบการ/แรงงาน รวมทั้งสนับสนุนและฝึกอบรมทักษะแรงงานโดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพศึกษาที่อยู่ใน SMEs เพื่อเตรียมความพร้อมให้ทันต่อการพัฒนา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(นายวิโรจน์ นรารักษ์)

รองเลขาธิการฯ รักษาการแทน

เลขาธิการสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

กองพัฒนาข้อมูลและตัวชี้วัดสังคม

โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๓๖๐๑

โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๒๘๐๓

E-mail: Montip@nesdc.go.th